

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์ประกอบอย่างหนึ่งในการพัฒนาทางการศึกษา คือการมีครูที่มีคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพของครูจึงเป็นปัญหาเร่งด่วนของประเทศไทย แม้นักพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพล-อดุลยเดช (2515 : 9) ก็ทรงแสดงความห่วงใยในเรื่องนี้ ดังพระบรมราโชวาทตอนหนึ่งว่า

"ข้าพเจ้าได้ยินเสียงกล่าววิจารณ์ถึงครูบ่อย ๆ ว่า ในปัจจุบันนี้สถาบันฝ่ายครูเสื่อมลงไป คำกล่าวนั้นอาจควยวว่า เป็นเพราะผู้ที่เข้ามาเล่าเรียนทางครูส่วนมากที่เคียวเป็นผู้คอยกำลังปัญญา และกำลังอื่น ๆ ไม่สามารถหรือมีโอกาสที่จะเรียนวิชาทางอื่นใดแล้ว บ้านเมืองของเราจึงมีแต่ครูที่มีคุณภาพไม่ถึงขนาด ทั้งทางความรู้ ความรู้ ความงาน และด้านความประพฤติ ทำให้การศึกษาตกเลวลงทุกที ขอวิจารณ์ว่าเป็นจริงหรือไม่ ไม่ใช่เรื่องสำคัญที่ท่านหรือผู้ใดจะท่องโต้แย้ง สิ่งสำคัญอยู่ที่ว่า เน้นตัวครู และ เน้นผู้บริหาร ทุกฝ่ายทุกคนจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าสถาบันครูมิใช่เป็นเช่นนั้น ท่านจะต้องทำให้เข้มแข็ง ต้องมั่นคงในอุดมคติ ต้องรวบรวมกำลังกาย กำลังความศึกและสติปัญญา ปฏิบัติตนในที่ดีที่สุดในสมกับเป็นครูที่แท้และสามารถสร้างคุณค่าในตัวตน ..."

ความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษามีความสำคัญและเป็นสิ่งที่ช่วยชี้ให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศ การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาประเทศทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง หรือด้านสังคมและวัฒนธรรม เพราะการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวต้องอาศัยกำลังคนเป็นปัจจัยสำคัญ และกำลังคนจะมีประสิทธิภาพเพียงใดย่อมขึ้นกับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา (สมาคมผู้บริหาร การศึกษาแห่งประเทศไทย, 2518 : 6) ทั้งนี้เพราะการศึกษาเป็นผู้ผลิตกำลังคนให้แก่ระบบเศรษฐกิจ ทำให้คุณภาพของคนในสังคมดีขึ้น เมื่อคนมีคุณภาพดีแล้วการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมย่อมดำเนินไปอย่างรวดเร็ว (กอสวัสดิ์พานิชย์, 2512 : 1-13) จึงนับว่าคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา กล่าวคือ

หากทรัพยากรคนไม่พัฒนาแล้วประเทศชาติจะพัฒนาไปไม่ได้ (สมจิต สุขเศรษฐ์ สักดิ์ ไม่ปรากฏ ปีที่พิมพ์ : 57) และแม้จะมีปัจจัยด้านอื่น ๆ เช่น ทุน การจัดการ วัสดุเครื่องมือใช้อย่างเพียงพอ ในการดำเนินงาน แต่ถ้าวาดกำลังคนที่มีคุณภาพเสียแล้วกิจกรรมนั้น ๆ ก็จะไม่ประสบความสำเร็จได้ ยาก (ประทีป ศรีพรหม, 2524 : 30)

การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่มุ่งฝึกอบรมทักษะทางวิชาชีพในระดับต่าง ๆ เป็น การศึกษาเพื่อการมีงานทำของมนุษย์ มุ่งให้การศึกษเพื่อพัฒนาคนในสาขาต่าง ๆ ตามความ ต้องการด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อให้เกิดความสมดุลกับทรัพยากรของประเทศ ประเทศไทย เป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีความต้องการในด้านกำลังคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งช่างฝีมือ เช่น ช่าง ไม้ทำ ช่างเครื่องยนต์ ช่างกลโรงงาน ช่างวิทยุ-โทรคมนาคม ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างก่อสร้าง ช่างเชื่อมและโลหะแผ่น เหล่านี้เป็นต้น แต่จากผลการวิจัยเรื่อง "อาชีวศึกษากับความนิยมของ สังคม" ของศรีภาณุจน์ สีมานูด (2517 : 61) พบว่าส่วนใหญ่ไม่นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียน อาชีวศึกษา เหตุผลที่สำคัญก็คือคุณภาพของโรงเรียนอาชีวศึกษายังไม่ดี การที่คุณภาพของการอาชีว- ศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี มิได้เกิดจากองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ แต่เกิดจากองค์ ประกอบหลายอย่างประกอบกัน แต่องค์ประกอบหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในวงการศึกษาก็คือครู ดังที่ สุชน เจริญพงศ์ (2512 : 12-21) กล่าวว่า "การจัดการศึกษาไม่ว่าสายสามัญหรือสาย อาชีพจะบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคนเพื่อออกไปพัฒนาประเทศชาติได้อย่างไร ก็ขึ้นกับบุคลากร คือตัวครู ครูจึงมีความสำคัญอย่างสุดขยอของวงการศึกษ" เพราะทำหน้าที่อบรมสั่งสอนเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการแก่บุคคล อันเป็นหน้าที่พัฒนากำลังคนโดยตรง (เฉลียว บุรีภักดิ์ และคนอื่น ๆ. 2520 : 1)

จากสภาพที่เป็นจริงการปรับปรุงโรงเรียนแม้มุ่งไปที่ตัวอาคาร ห้องเรียน โรงงาน บริเวณและสนาม และเครื่องมือเครื่องใช้อุปกรณ์การสอนซึ่งมีความสำคัญอันคับบองลงไป แต่การ พัฒนาตัวครูอันเป็นตัวจักรสำคัญของการศึกษายังไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร โดยเฉพาะครูช่าง ผู้สอนวิชาชีพ ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากครูสามัญ เพราะงานอาชีวศึกษาเป็นงานที่ให้ความรู้เพื่อ ประกอบอาชีพ นักเรียนเรียนแล้วต้องทำได้ มีทักษะ มีฝีมือ และมีจรรยาบรรณในวิชาชีพด้วย การ เรียนการสอนวิชาช่างอุตสาหกรรมจึงมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความสามารถ ความชำนาญ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดี และนำเอาความสามารถที่เรียนมาใน

แต่ละสาขาวิชาชีพไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม รมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครูที่จะสอนวิชาชีพ
 ได้ดีนั้นจะต้องมีความรู้ในวิชาชีพนั้น ๆ และมีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ทั้งที่ขี้น
 แสงศักดิ์ (2513 : 6) ใ้ให้ความหมายของคำว่า "ครูช่าง" ว่าหมายถึงผู้ที่มีความรู้
 ความสามารถทางการช่างแต่ละแขนงทั้งในค่านิยมและปฏิบัติ ทั้งมีความสามารถที่จะถ่ายทอด
 ความรู้นี้ให้เกิดความเข้าใจแก่นักเรียนจนถึงขั้นสามารถนำไปปฏิบัติได้

ในการสอนค่านิยมที่นั้นผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถสูงมากเป็นพิเศษ โดย
 จะต้องตั้งใจเข้าหมายไว้ว่าผู้เรียนจะต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านเทคนิคเป็นอย่างดี สามารถ
 ปฏิบัติงานได้เรียบร้อย ถูกต้อง และปลอดภัย ตลอดจนมีความประพฤติที่อดทน อดกลั้น
 (Camilon, 1961 : 27-173) กล่าวถึงสมรรถภาพครูสอนปฏิบัติโดยทั่ว ๆ ไปว่า "งาน
 หลักของครูสอนปฏิบัตินั้นจะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนมีความรู้ เป็นอย่างดีเกี่ยวกับขั้นตอนของการ
 เตรียมงานและการปฏิบัติงาน เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม รม และ
 เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเหล่านั้นครูสอนปฏิบัติจะต้องรู้จักวิเคราะห์งาน วางแผนงาน และรวบรวม
 สิ่งต่าง ๆ ในงานสอนเมื่อประสบการณในวิธีการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องเป็นนายช่างผู้ชำนาญ
 งาน ตลอดจนเป็นทั้งผู้แนะแนว และเพื่อนของผู้เรียนอีกด้วย"

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นพอสรุปได้ว่า
 ครูช่างนั้นประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 2 ประการคือ ลักษณะของครู และลักษณะของช่าง จึงทำให้
 ครูช่างมีลักษณะแตกต่างไปจากครูสามัญโดยทั่วไป ทั้งนี้เพราะวิชาชีพเป็นวิชาที่ประกอบด้วยเนื้อหา
 วิชา (Content) และการปฏิบัติ (Performance) เพื่อฝึกทักษะซึ่งรวมถึงเจตคติทางช่าง
 ด้วย ครูช่างจึงต้องมีทักษะและความสามารถอื่น ๆ ประกอบเพื่อความสัมฤทธิ์ผลในการ เรียนการ
 สอน และจากการศึกษาพบว่าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องสมรรถภาพของครูช่างโดยทรงนั้น
 ไม่มีผู้ใดศึกษามาก่อนอย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาสมรรถภาพของครูช่างโดยเฉพาะ
 ครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่นที่ที่ว่า ควรมีสมรรถภาพในด้านใดบ้าง โดยศึกษาจากความคิดเห็นของ
 ครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่นในสังกัดกรมอาชีวศึกษา ซึ่งจะ เป็นแนวทางให้ครูช่าง เชื่อมและโลหะ
 แผ่นทราบว่าควรมีสมรรถภาพในด้านใดบ้างที่จะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์
 และใช้ เป็นเกณฑ์ในการ คัดเลือกและ ประเมินครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่นของกรมอาชีวศึกษาต่อไป
 ซึ่งจะสอดคล้องกับความต้องการ ของกรมอาชีวศึกษาในอันที่จะ เร่งผลิตและปรับปรุงคุณภาพของครู

อาชีวศึกษาให้ประสานกันระหว่างหน่วยผลิตและหน่วยใช้ (กรมอาชีวศึกษา, 2525 : 1)
 เนื่องจากจุดอิมตัวทางค่านปริมาณย่อมจะมีแน่นอนเพราะช่วยกันผลิตหลายทาง แต่จุดที่จะไม่มีวัน
 อิมตัวคือ เรื่องคุณภาพของการผลิต (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2521 : 33-34)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวประกอบสำคัญของสมรรถภาพครูช่าง
 เชื่อมและโลหะแผ่น ตามการรับรู้ของตนเอง

สมมติฐานในการวิจัย

จากความหมายของคำว่า "สมรรถภาพ" ที่มิได้ให้ความหมายและคำอธิบายไว้
 ต่าง ๆ กัน ผู้วิจัยจึงสรุปสมรรถภาพของครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่นว่า หมายถึงคุณลักษณะด้าน
 ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่นควรมีเพื่อปฏิบัติหน้าที่
 ได้โดยสมบูรณ์ จากความหมายดังกล่าวและจากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับครูช่าง
 ผู้วิจัยคาดว่า ตัวประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่นน่าจะประกอบ
 ไปด้วย

1. สมรรถภาพด้านพุทธิพิสัย
 - 1.1 ความรู้ในเนื้อหาวิชาช่างเชื่อมและโลหะแผ่น
 - 1.2 ความรู้ทางการศึกษา
 - 1.3 ความรู้ความสามารถในหน้าที่และงานของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่น
2. สมรรถภาพด้านจิตพิสัย
 - 2.1 ความเป็นครู
 - 2.2 เจตคติทางวิชาชีพครู
 - 2.3 เจตคติทางวิชาชีพช่างเชื่อมและโลหะแผ่น

3. สมรรถภาพต้านทักษะพิสัย
 - 3.1 ทักษะทางช่างเชื่อมและโลหะแผ่น
 - 3.2 ทักษะการสอน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ซึ่งปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
2. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา เฉพาะสมรรถภาพของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ตามการรับรู้ของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่นเท่านั้น
3. ตัวแปรต้นสมรรถภาพของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิเคราะห์งาน (Job Analysis) จากใบงานของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่น รวมทั้งการสัมภาษณ์ครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่นและผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เกี่ยวกับสมรรถภาพในการปฏิบัติงานของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่น ซึ่งศึกษาเฉพาะสมรรถภาพ 3 ด้าน คือด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การวิจัยครั้งนี้จะถือว่ากลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจสมรรถภาพของครูช่างเชื่อมและโลหะแผ่นด้วยความพอใจ และด้วยความจริงใจอย่างเต็มความสามารถ
2. จะถือว่าข้อมูลที่ไต่จากการตอบแบบสำรวจของกลุ่มตัวอย่างไม่ขึ้นกับตัวแปรต้น เวลาและสถานที่

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากเป็นตัวแปรทางจิตวิทยา ซึ่งอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างรับรู้ได้ไม่เหมือนกัน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สมรรถภาพของครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น หมายถึงคุณลักษณะด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะและ เจตคติ ซึ่งครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่นควรมีเพื่อปฏิบัติหน้าที่ได้โดยสมบูรณ์

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการที่ความสิ่งที่เห็น สิ่งที่ได้ยิน และความรู้สึกลึกซึ้งเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น อันเป็นผลมาจากการที่ใ้สัมผัส คลุกคลี หรือ ใกล้เคียงว่าการปฏิบัติหน้าที่ที่ดีควรเป็นอย่างไร

ครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น หมายถึงผู้สอนวิชาที่มีเนื้อหาวิชาเกี่ยวกับช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น ในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

กรมอาชีวศึกษา หมายถึงหน่วยงานของรัฐในกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษาวิชาชีพในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี

ประโยชน์ของการวิจัย

1. เป็นประโยชน์โดยตรงต่อครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่นที่จะทำให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถภาพของตนเอง เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาตนเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการ เรียนการสอนในสถานศึกษาสังกัดกรมอาชีวศึกษา
2. เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการประเมิน ปรับปรุง และส่งเสริมสมรรถภาพของครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น
3. ใช้เป็นแนวทางในการสรรหาและคัดเลือกครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น เพื่อบรรจุเข้าทำงานในตำแหน่งครูช่าง เชื่อมและโลหะแผ่น
4. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าด้านอื่นต่อไป